

забезпечення задач і функцій держави та місцевого самоврядування.

У свою чергу, Державний бюджет як основний фінансовий план держави, дає органам влади реальну економічну можливість здійснення власних повноважень. Він відображає розміри фінансових ресурсів, які необхідні державі та визначає тим самим податкову політику в країні. Бюджет фіксує конкретні напрями витратених коштів, перерозподіл національного доходу і внутрішнього валового продукту, що дозволяє йому виступати в якості ефективного регулятора економіки. Як економічна категорія бюджетні відносини є складовою частиною фінансових відносин, відповідно, їм притаманна грошова форма і основні функції фінансів.

1. Григорук А.А., Палюк М.С., Литвин Л.М., Літвінова Т.Д. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / – Тернопіль: ТДПУ, 2002. – 304 с. 2. Дем'янишин В.Г. Тео-

ретична концептуалізація бюджету держави // Актуальні проблеми економіки, № 9(75) – 2007 – с. 3-6. 3. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2001. – с. 87-89. 4. Копилов В.А. Проект державного бюджету на 2007 рік як складова стратегії прискореного економічного зростання // Фінанси України, №11 – 2006 – с. 3. 5. Луніна І.О. *Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин*. – К.: Наукова думка, 2006. – 432 с. 6. Лютий І.О. Бюджетна політика і стабільність соціально-економічного розвитку України // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С.3-12. 7. Мочерний С.В. Політична економія: навч. посібник – К.: Знання-Прес, 2002. – 322 с. 8. Огонь Ц.Г. Доходи бюджету України: теорія і практика: Монографія. – К.: КНТЕУ, 2003 9. Павлюк К.В. Бюджет в умовах трансформації економіки України: Автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.00.08 [Електронний ресурс]. – К., 2007. – 40 с. 10. Ткач Є., Ткач О. Деякі аспекти ролі державного казначейства у формуванні та використанні коштів державного бюджету України // Наукові записки ТНЕУ, №14 – 2005 – <http://www.library.tane.edu.ua> 11. Ткач Є., Ткач О. Сутність державного бюджету і його завдання в умовах ринкових відносин // Наукові записки ТНЕУ, №15 – 2005 – <http://www.library.tane.edu.ua>.

Надійшла до редколегії 25.03.09

Т. Барвінко, здобувач

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Розкрито місце податку на додану вартість у податковій системі України та його роль у формуванні доходів державного бюджету. Розглянуто історичні аспекти становлення ПДВ в Україні та світі. Висвітлено позитивний досвід справляння цього податку у зарубіжних країнах.

Spot of Value Added Tax in system of taxation of Ukraine and its role in creation of returns of State Budget are revealed. Historical aspects of the VAT formation in Ukraine and world are considered. Positive experience use of this Tax in foreign countries is revealed.

Постановка проблеми. Найбільш проблемним податком, запозиченим з досвіду зарубіжних країн, є податок на додану вартість (ПДВ). Сам факт його запровадження в Україні можна вважати важливим кроком на шляху формування сучасної податкової системи і розбудови ринкової економіки. Це пояснюється тим, що ПДВ вважається найбільш досконалою сучасною формою непрямого оподаткування і відіграє важливу роль у системі державних фінансів у більшості розвинених країн світу та країн з перехідною економікою. Проте, в Україні через суттєві проблеми щодо справляння ПДВ, має місце відволікання оборотних коштів підприємств та створення певної напруги у виконанні бюджету, що свідчить про недосконалість механізму оподаткування. Основними причинами цього є виникнення зобов'язань по ПДВ до надходження оплати за відвантажені товари в умовах хронічної затримки платежів між підприємствами; несвоєчасне повернення ПДВ експортерам; необхідність виплати величезних сум відшкодування, які через надмірний обсяг експорту по відношенню до ВВП і навипереджаюче зростання вимог відшкодування порівняно з надходженнями ПДВ, стають обтяжливими для бюджету; нераціональний розподіл податкового тиску внаслідок необґрунтовано широкого числа звільнень від податку, значна кількість зловживань платників податку при користуванні пільгами і формуванні податкового кредиту. Тому, нині, в умовах світової економічної кризи уряд України спрямовує всі зусилля на удосконалення податкового законодавства та адміністрування податку на додану вартість. Це сприяє значному посиленню ролі та місця ПДВ у формуванні доходів державного бюджету.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Висвітленню та вирішенню проблем стягнення ПДВ присвячені роботи таких відомих зарубіжних вчених С.Л. Брю, М. Дауні, Е. Доллана, Х. Есколано, Б. Кастан'єда, П. Ласок, М. Лоре, К. Макконнела, Ш. Планкарт, Дж. Штігліца. Вітчизняна економічна наука теж не за-

лишилась осторонь вирішення проблематики фіскальної ефективності податку на додану вартість, а також бухгалтерського обліку та звітності з ПДВ. Питанням максимізації бюджетних надходжень та підвищення справляння податку на додану вартість значна увага приділяється у працях вітчизняних вчених, зокрема: М.Я. Азаров, О.Р. Андріященко, В.Л. Андрущенко, А. Брезвін, В.В. Бурковський, В.П. Вишневський, О.М. Воронкова, П.Т. Гега, А.І. Даниленко, О.Д. Данілов, Т.Л. Желюк, М.Д. Корінько, Т.В. Корнякова М.П. Кучерявенко, І.О. Луніна, П.В. Мельник, В.І. Островецький, А.М. Соколовська, С.М. Хімченко.

Метою статті є визначення ролі податку на додану вартість у формуванні доходів Державного бюджету України.

Для досягнення мети визначені наступні **завдання**:

- розкриття сутності податку на додану вартість та визначення його місця в системі непрямого оподаткування;
- висвітлення історичних аспектів становлення податку на додану вартість в Україні та світі;
- розкриття ролі ПДВ у формуванні доходів Державного бюджету України.

Об'єктом дослідження є операції з виконання зобов'язань з податку на додану вартість.

Викладення основного матеріалу. Податкова система є важливим елементом будь-якої держави. При цьому, основною доходною частиною бюджету багатьох країн світу, в тому числі і України виступають податки. Кожен вид податку посідає вагоме місце в податковій системі та в економіці України, в цілому, виконуючи свої функції. Важливе значення в податковій системі мають непрямі податки. Широке застосування непрямого оподаткування в багатьох країнах світу зумовлене регулюючою та фіскальною роллю. Зокрема, розглядаючи податкову систему України слід зазначити, що головна роль відводиться непрямим податкам. Серед них найважливішим є податок на додану вартість. Початком становлення сучасної податкової системи

України, як незалежної держави, можна вважати 25 червня 1991 р., який ознаменувався прийняттям Закону України "Про систему оподаткування". В законі було визначено перелік податків, зборів та інших обов'язкових платежів до державного бюджету, визначено джерела сплати податків, права та обов'язки податкових органів та платників податків. Новий етап формування податкової системи розпочався з 26 грудня 1992 з прийняттям закону України "Про податок на додану вартість". В цьому законі визначено порядок бухгалтерського обліку і звітності з ПДВ, який став дохідноформуючим елементом державного бюджету.

В результаті праведного дослідження встановлено, що ПДВ заслуговує найбільшої уваги серед багатьох інших видів податків. Незважаючи на шістнадцятилітню історію функціонування, ПДВ в Україні став стабільним джерелом доходів Державного бюджету. Це зумовлено тим, що він є податком на споживання, і кінцевий споживач є платником цього податку. Тим часом, не зважаючи на те, що податок на додану вартість є дохідноформуючим джерелом бюджету, він виступає одним із домінуючих податків, яким маніпулює тіньовий сектор економіки. Це, зокрема, проявляється в ухиленні від оподаткування, незаконному відшкодуванні величезних сум податку з державного бюджету, зловживання платників податку при користуванні пільгами і формуванні податкового кредиту. Все це обтяжує Державний бюджет України. Такий негативний стан щодо справляння податку на додану вартість спричинений, насамперед, недосконалістю бухгалтерського обліку, звітності та контролю ПДВ. Наприклад, кожне підприємство, яке подає декларацію з ПДВ одночасно надає і Додаток 5 до декларації "Розшифровка податкових зобов'язань та податкового кредиту в розрізі контрагентів". При співставленні їх даних можна виявити значні розбіжності між вказаними сумами угод СПД, через різні періоди відображення вказаної угоди, що є наслідком неоднозначності трактування податкового законодавства. Тобто, в законі "Про податок на додану вартість" необхідно чітко прописати строки визнання податкового кредиту та податкового зобов'язання з метою уникнення неточностей при заповненні та перевірці Декларацій з ПДВ.

Результати ретроспективного аналізу свідчать, що ще 3 століття по тому аналогом податку на додану вартість був податок з обороту та податок з продажу. Починаючи з XVIII ст. розвиток податкових форм здійснювався одночасно у двох напрямках: прямого та опосередкованого оподаткування, із установленням відповідних співвідношень між ними. На рубежі XIX-XX ст. загострилася дискусія з приводу доцільності та недоцільності непрямого оподаткування. В 1917 р. з проголошенням радянської влади були скасовані непрямі податки. Проте час довів хибність цих підходів. В цьому плані ми розділяємо точку зору таких вчених-економістів як: Так, Дж. Мілль, А. Маршалл, А. Пігу, І. Фішер про те, що податки є одним із найконсервативніших елементів державного механізму, які не завжди підкоряються змінам політичної ідеології державності. В свій час вони довели, що податок на споживання не порушує умов заощадження, не посилює ризик; до того ж він пом'якшує, хоч і не ліквідує остаточно, дестимулюючий вплив прогресивного оподаткування на трудові зусилля.

Саме тому, на нашу думку, протистояння прямих і непрямих податків закінчилося не поразкою однієї з форм, а перемогою їхньої прагматичної комбінації та

створенням змішаного виду податку. Ним і став ПДВ, який за податковою базою прямий, а за способом сплати – опосередкований, що перетворює його у відносно прогресивний, тоді як класичні непрямі податки – регресивні.

Нині, на внутрішньому ринку найпоширенішими формами податків на споживання виступають специфічні й універсальні акцизи. Першими оподатковуються окремі товари народного споживання – так звані високорентабельні та монополні; другими – усі товари та послуги, що надходять у продаж. Універсальний акциз автоматично враховує всі зміни в товарному асортименті та може перераховуватися до бюджету у трьох формах: 1) податку з обороту в однорівневій формі; 2) податку з обороту в багаторівневій формі; 3) податку на додану вартість.

У першому випадку він є податком з продажу чи із покупок. Податок з обороту в однорівневій формі справляється на одній стадії руху товару. Друга форма податку з обороту складніша, оскільки при її застосуванні оподатковується валовий оборот на всіх стадіях руху товару, що зумовлює кумулятивний ефект. До оподаткованого обороту включаються суми податків, сплачені при купівлі товарів виробничого призначення та послуг. Таким чином, податок утримується не тільки з обороту товарів і послуг, а й з податків, раніше сплачених за рахунками-фактурами. Кумулятивний ефект негативно впливає на поділ праці. Перевагу мають підприємства, у витратах яких переважають сировина, матеріали, напівфабрикати та послуги власного виробництва. Навпаки, платники, які здійснюють значні обсяги закупівлі товарів і послуг виробничого призначення, сплачують значні суми податку, бо тоді штучно збільшується оподатковуваний оборот.

Третя форма оподаткування уведена в більшості країн Західної Європи. Її поява зумовлена необхідністю ліквідації каскадного ефекту, властивого податку з обороту в багаторівневій формі. Ще у 1954 р. французький економіст М. Лоре описав схему дії податку, здатного замінити податок з обороту. Цей податок вперше було апробовано в 1960 р. Республіці Кот-д'Івуар, в 1967 р. – у Данії та частково в Бразилії, у 1968 – у ФРН і Франції. В 70–80 рр. XX ст. податок на додану вартість дістав широке розповсюдження. Від самого початку податок на додану вартість був потужним стимулом для міжнародної торгівлі. У 1981 році в США, вперше було прийнято "Закон про оподаткування", який надавав пільги залежно від строків окупності [16, с. 34].

Як уже було зазначено вище, в Україні становлення податку на додану вартість почалося з грудня 1992 р. з прийняттям закону України "Про податок на додану вартість". Відповідно до цього закону ставка податку становила 28 %, що дозволило забезпечити основну частину податкових надходжень до бюджету (39,6 %). З прийняттям змін у 1995 р. до закону України "Про податок на додану вартість" (зниження ставки оподаткування з 28 % до 20 %, застосування нульової ставки, введення пільг для суб'єктів господарської діяльності зі сплати цього податку) відбулося значне скорочення надходжень від його справляння.

Нині, і податок на додану вартість стягується майже у 80-ти країнах світу, серед яких, практично всі промислово-розвинуті країни. Податок на додану вартість є провідною ланкою бюджетної системи не лише України, а і багатьох країн світу, при цьому в різних країнах ставки податку залежать від об'єкту оподаткування. Світові ставки ПДВ продемонстровано на прикладі (табл. 1).

Таблиця 1. Ставки податку на додану вартість у зарубіжних країнах, %*

Країна	Видавнича галузь	Інші товари
Бельгія	6,0	19,5
Данія	25,0	25,0
Франція	5,5	18,6
Німеччина	7,0	15,0
Греція	4,0	18,0
Ірландія	0,0	16,0-21,0
Італія	4,0	19,0
Люксембург	3,0	12,0-15,0
Нідерланди	6,0	17,5
Португалія	5,0	16,0
Іспанія	6,0	15,0
Великобританія	0,0	17,5
Канада	0,0	15,0

*Складено автором за матеріалом [17, с. 121-129].

Для стимулювання розвитку тих чи інших галузей у світі вводиться пільгове оподаткування з ПДВ. Так у багатьох країнах значимими податковими пільгами заохочуються експорт книжок. Приміром, іспанський видавець звільняється від 99 % податку, якщо отриманий прибуток вкладає у видання нових експортованих книг. Податкова пільга експортерів книг у Новій Зеландії становить 45 %.

У Франції, де податок на додану вартість є важливим податком з точки зору наповнення бюджету і становить 45,0 % від усіх податкових надходжень, існує чотири види ставок ПДВ: 18,6% – нормальна ставка на всі види товарів і послуг; 33,33% – гранична ставка на предмети розкоші, автомобілі, алкоголь, тютюн; 7,0% – пільгова ставка на товари культурного повсякденного вжитку (книжки); 5,5% – на товари і послуги першої необхідності (продукти харчування, за винятком алкоголю і шоколаду, медикаменти, житло, транспорт). Нині спостерігається тенденція до зниження ставок і переходу тільки до двох ставок оподаткування – 18,6% і 5,5%. Законодавством Франції передбачено звільнення від сплати ПДВ шляхом його відшкодування при експортних операціях і в результаті застосування різних ставок

при покупці і продажу. Від сплати ПДВ звільняються також такі види діяльності: медицина і медичне обслуговування; освіта; діяльність суспільного і благодійного характеру; страхування та гральний бізнес. Існує перелік видів діяльності, за якими надається право обирати між ПДВ і прибутковим податком, а саме: надання в оренду приміщень для будь-якого виду економічної діяльності; фінанси і банківська справа; літературна, спортивна, артистична діяльність; муніципальне господарство. Пільги мають підприємства, які роблять інвестиції, шляхом вирахування із ПДВ сум, що спрямовуються на інвестиції [17, с. 145-146].

В Україні, як і в більшості країн світу, податки в Україні займають досить велику частку в структурі надходжень до Державного бюджету. Вони є важелем економіки будь-якої країни та основним джерелом наповнення державного бюджету.

На 24 грудня 2008 р., за результатами впровадження організаційних заходів і забезпечення дієвого контролю за повнотою сплати податків та зборів, податкові надходження до державного бюджету України склали 139234,5 млн. грн. або 74,05 %, що є свідчить про те, що вони є основним джерелом наповнення бюджету (рис. 1).

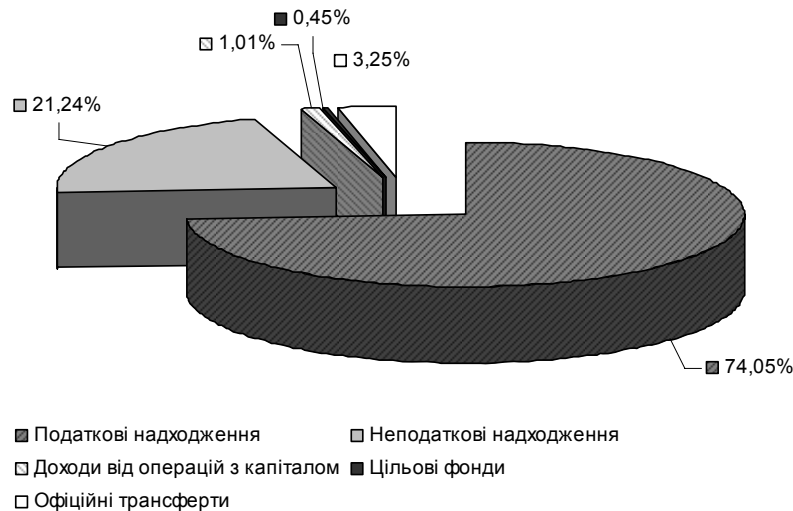

Рис. 1. Структура доходів Державного бюджету станом на 24.12.2008 р.*

*Складено автором за оперативними даними Державної податкової адміністрації України

У 2008 р., порівнюючи з 2007 р., частка податкових надходжень в структурі Державного бюджету зросла на 29179,6 млн. грн., що склало 79,04 %, що свідчить про ефективну податкову політику. В 2007 р. завдяки застосуванню податку на додану вартість до Державного

бюджету мобілізовано 23,61 % загальної суми доходів, та відповідно, 27,93 % податкових надходжень.

Структуру податкових надходжень до Державного бюджету України за 2008 р. зображено на рис. 2.

Рис. 2. Структура податкових надходжень до Державного бюджету України 24.12.2008 р.*

*Складено автором за оперативними даними Державної податкової адміністрації України

Питома вага ПДВ у структурі податкових надходжень склала 58,35 %, що становить відповідно 81239,6 млн. грн., що є досить вагомою часткою. Це свідчить про те, що ПДВ є одним з найважливіших податків та займає значну частку доходів Державного бюджету України.

Для кращого розуміння ролі ПДВ проаналізуємо динаміку надходжень податку на додану вартість до Державного бюджету за період з 1992 – 2008 рр. (табл. 2). В Україні починаючи з 1992 р. до цього часу спостерігалася чітка тенденція до збільшення надходження податку на

додану вартість до державного бюджету, що позитивно відобразилося на наповненні державного бюджету. Хоча в окремі роки спостерігалось скорочення надходжень до бюджету. Так, порівнюючи 1997 р. з 1996 р. надходження податку на додану вартість до Державного бюджету України зменшилися на 756,6 млн. грн. або 11,5 %. Аналогічна тенденція спостерігалася у 2006 р. та 2007 р. відносно 1999 р. Зменшення надходжень податку до бюджету склало відповідно, 453,7, 15196,7 та 805,6 млн. грн., або 5,2 %, 45,1 % та 4,4 %.

Таблиця 2. Динаміка надходження податку на додану вартість до Державного бюджету за 1992-2008 рр.*

Рік	Сума ПДВ, млн. грн.	Абсолютний приріст, млн. грн.	Темп зростання, %	Темп приросту, %	Абсолютне значення 1 % приросту, млн. грн.
1992	5,8	X	X	X	X
1993	22,1	16,3	381,03	281,03	0,06
1994	884,9	862,8	4004,0	3904,0	0,22
1995	4754,1	3869,2	537,2	437,2	8,85
1996	6602,6	1848,5	138,9	38,9	47,51
1997	5846,0	-756,6	88,5	-11,5	65,79
1998	8756,4	2910,4	149,8	49,8	58,44
1999	8302,7	-453,7	94,8	-5,2	87,25
2000	10065,8	1763,1	121,2	21,2	83,17
2001	11628,7	1562,9	115,5	15,5	100,83
2002	12887,8	1259,1	110,8	10,8	116,58
2003	13652,0	674,2	105,9	5,9	114,27
2004	19843,8	6191,8	145,3	45,3	136,68
2005	33702,7	13858,9	169,8	69,8	198,55
2006	18506,0	-15196,7	54,9	-45,1	336,96
2007	17700,4	-805,6	95,6	-4,4	183,09
2008	81239,6	63539,2	458,9	358,9	177,03

*Складено автором за оперативними даними Державної податкової адміністрації України, Державного Казначейства України

Зменшення обсягів надходжень податку до бюджету є відбиттям неефективної податкової політики держави та наслідком недосконалої податкової системи, яка характеризується частою зміною нормативно-правової бази з обліку та звітності з ПДВ та неефективне адміністрування податку. Це дозволяє накопичувати досить великі суми податкового боргу, а також створює можливості для без-

підставного відшкодування ПДВ. Отже із фіскальної точки зору, податок на додану вартість має високу ефективність.

Результати аналізу динаміки надходжень до Державного бюджету показали, що суттєвим джерелом надходжень є податковий борг. В 2007 р. податковий борг склав 3405,76, що становило 19,24 % від загальної суми податку. В 2008 р. податковий борг склав 2642,79 млн. грн., або 3,25 % від надходжень податку

на додану вартість до бюджету. Порівняно з попереднім роком податковий борг дорівнював 15,99 %, це позитивне явище, хоча відносно велика частка заборгованості суб'єктів господарської діяльності перед бюджетом свідчить про недосконалість податкової системи та неефективність адміністрування ПДВ, що перш за все, зумовлене недосконалістю системи бухгалтерського обліку з ПДВ до Державного бюджету. Таким чином, податкова система потребує удосконалення, в частині пошуку нових шляхів забезпечення гарантованого надходження коштів до бюджету і блокування можливостей ухилення від сплати ПДВ, реструктуризації податкових недоїмок, а також технології оподаткування, обліку та звітності ПДВ.

Зменшення надходжень ПДВ зумовлено наявністю операцій, які підлягають під пільгове оподаткування (операції, які не є об'єктом оподаткування, операції, що звільнені від оподаткування, оподаткування за нульовою ставкою). Труднощі з оподаткування ПДВ пов'язані також тим, що в державі нині не існує єдиної методики визначення пільг. Відповідно це призводить до значних втрат державного бюджету. Так, у 2008 р. пільги зі сплати ПДВ становили 11084,82 млн. грн., або 90 % (рис. 3) від загального обсягу податкових пільг. Отже, пільгове оподаткування значно звужує базу оподаткування даного податку і відповідно негативно впливає на динаміку надходжень до бюджету і призводить до зниження фіскальної функції податків.

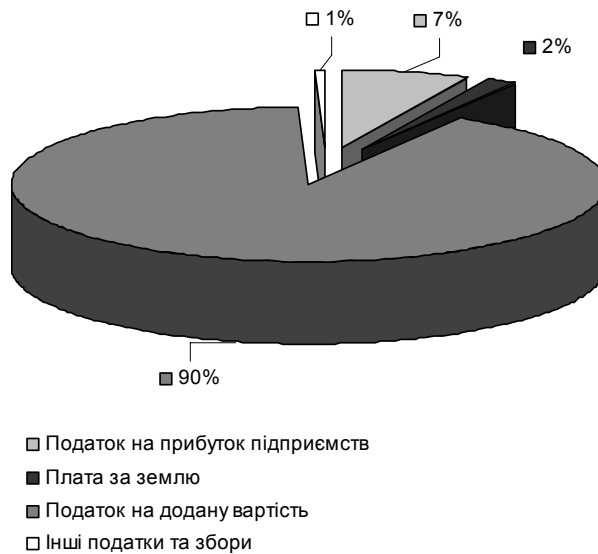

Рис. 3. Структура наданих податкових пільг платникам на 01.10.2008 р.*

*Складено автором за оперативними даними Державної податкової адміністрації України

Не зважаючи на потребу кращого наповнення державного бюджету, особливо в умовах економічної кризи, обсяг пільг за останні 2 роки, на жаль, різко зріс (рис. 4).

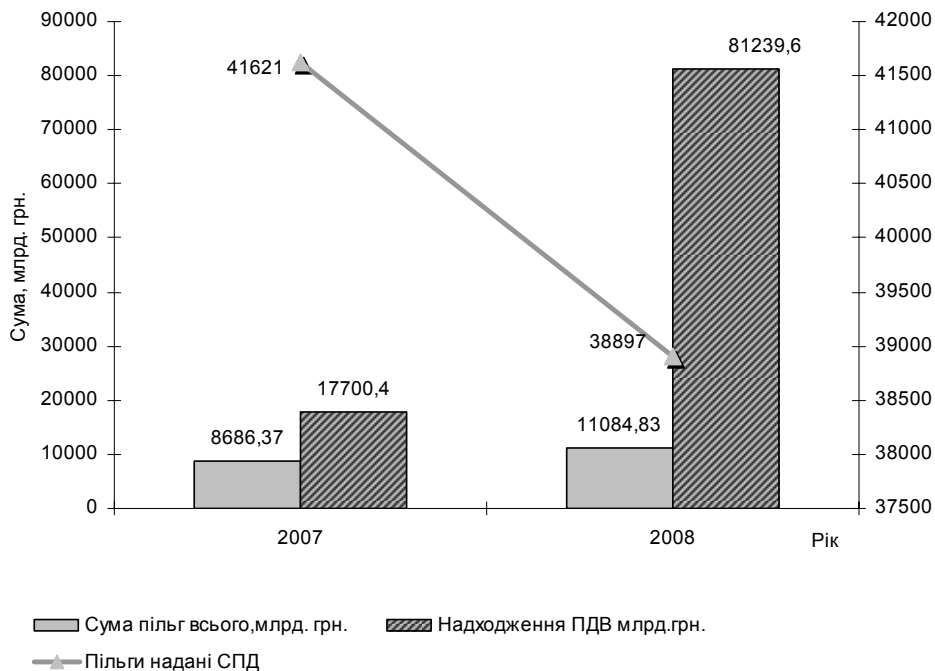

Рис. 4. Обсяг надходжень та наданих пільг з податку на додану вартість*

*Складено автором за оперативними даними Державної податкової адміністрації України

У 2008 р. сума зросла на 663539,2 млн. грн., порівняно з 2007 р., у тому числі, за рахунок зменшення платників податку на 2724, яким надаються пільги, та збільшенню розміру самої пільги.

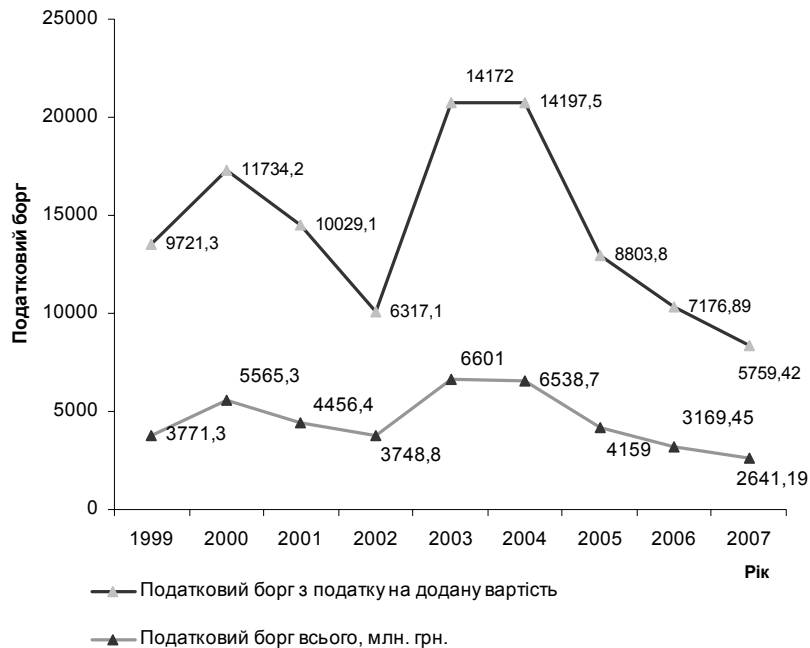

Рис. 5. Динаміка податкового боргу в Україні у 1998-2007 рр., млн. грн.*

*Складено автором за оперативними даними Державної податкової адміністрації України

Іншим недоліком застосування податку на додану вартість є нарощування податкового боргу та накопичення простроченої заборгованості з його відшкодуванням. За даними ДПА України станом на 01.01.2008 р. сума боргу становила 2641,19 млн. грн. Динаміку податкового боргу у 1998-2007 рр. відображено на рис. 5.

Отже, що тенденція зміни податкового боргу по всій сукупності податків повторює ту, яка склалася з податком на додану вартість. Це дає можливість зробити висновок, що динаміка податкового боргу в Україні значною мірою залежить від податкового боргу за податком на додану вартість.

Висновки

Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що податок на додану вартість є основою формування доходу Державного бюджету України. Тим часом має місце неефективна практика адміністрування податку. Серед невирішених проблем адміністрування податку на додану вартість необхідно виділити надмірні масштаби податкових пільг та обсяги бюджетної заборгованості по цьому податку в результаті неналежного контролю за бухгалтерським обліком та звітністю із ПДВ. Водночас, ці та інші труднощі не зменшують ролі податку на додану вартість у формуванні доходів бюджету, а свідчать певною мірою про потребу в удосконаленні діючої податкової системи, насамперед, в частині адміністрування податків.

1. Paul Lasok. Joint and Several Liability: the Answer to VAT Fraud? / Indirect Tax Voice. – Січень, 2005. – 64 с. 2. Балицька В.В. Особливості формування та руху ПДВ у державному бюджеті та господарському обороті підприємства / В.В. Галицька, О.В. Короткевич // Економіка і прогнозування. – 2007. – № 48. – С. 82-84. 3.Брезвін А. Наша мета сприяти становленню стабільної та раціональної податкової системи / Анатолій Брезвін // Вісник податкової служби України. – 2007. – № 31. – С. 15-17. 4. Декрет Кабінету Міністрів України від 26.12.92 р. № 14-92 "Про податок на добавлену вартість" // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 10. – Ст. 252 – 257. 5. Завгородний В.П. Налоги и налоговый контроль в Украине / В.П. Завгородний. – Киев: А.С.К., 2003. – 639 с. 6. Закон України "Про державний бюджет України на 2008 рік і про внесення змін в деякі законодавчі акти України" №107 від 28.12.2007. 7. Закон України №168/97-ВР із змінами та доповненнями "Про податок на додану вартість" // Інформаційно-правова база "Ліга-закон". 8. Карпінський Б. Податок на додану вартість як основа бюджетоутворення / Б. Карпінський, Н. Залуцька // Економіст. – 2007. – № 1. – С. 30-33. 9. Корнякова Т.В. ПДВ – найбільш криміналізований податок в Україні / Т.В. Корнякова // Газета "Антикорупція". – 2004. – № 1. – С. 1. 10. Онуфрик М.С. Порівняльний аналіз податкових систем і податкового навантаження країн-членів ЄС та України / М.С. Онуфрик // Економіка та держава. – 2006. – № 11. – С. 14-18. 11. Парнюк В. Регулююча функція податку на додану вартість / В. Парнюк // Економіка України. – 2007. – № 6. – С. 4-16. 12. Паянюк Т.М. Виконання фіскальної функції податку на додану вартість / Т.М. Паянюк // Науковий вісник Національної академії ДПС України. – 2006. – № 3. – С. 114-121. 13. Податок на додану вартість та прогнозування його надходжень до бюджету / [Азаров М.Я, Ярошенко Ф.О., Єфименко Т.І.]. – К.: НДФІ, 2004. – 334 с. 14. Податок на додану вартість: становлення та розвиток: [посібник] – К.: "Вісник податкової служби України", 2003. – 180 с. 15. Русакова І.Г. Налоги в развитих странах / Русакова І.Г., Кашин І.А., Кравченко. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 288 с.

Надійшла до редколегії 23.03.09